

Komunikat FOR 13/2020:

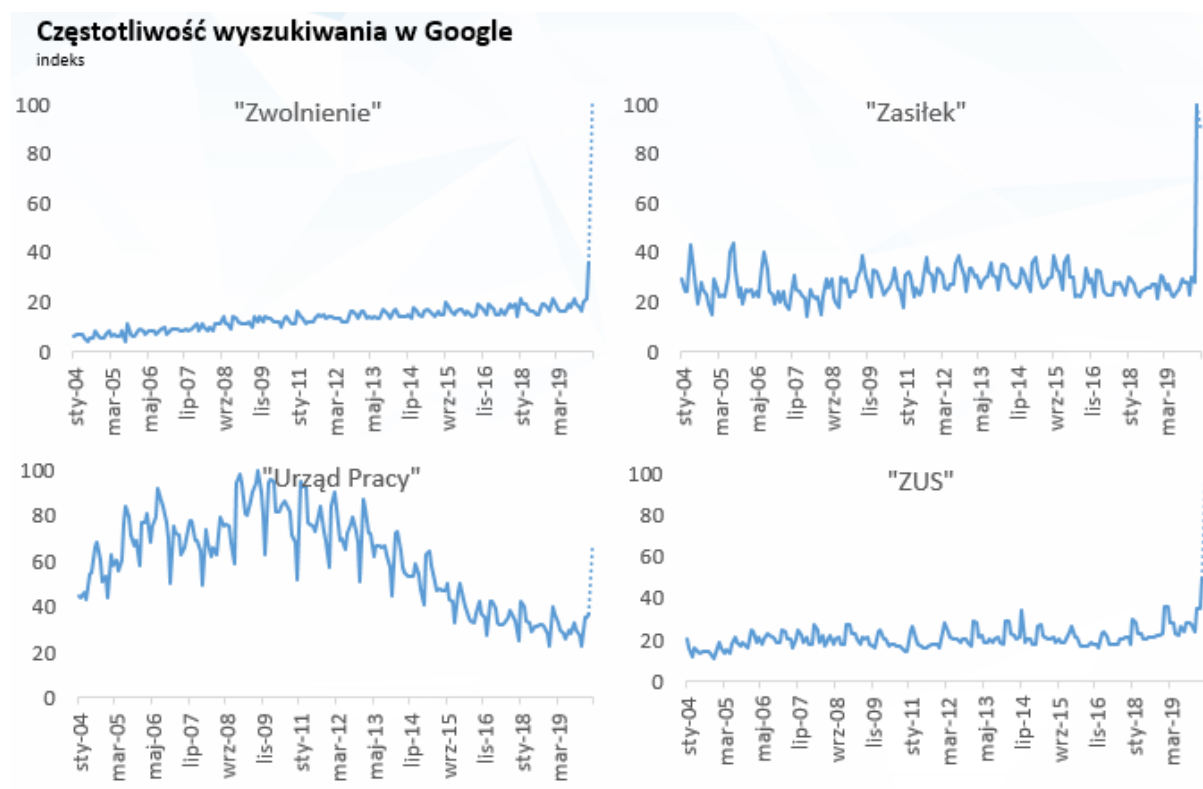
Rekomendacja FOR ws. rozliczania pomocy w spóźnionej tarczy rządu

- Z powodu pandemii koronawirusa od marca wiele firm i osób straciło możliwość pracy i zarabiania na życie, zarówno na skutek reakcji coraz ostrożniejszych konsumentów, jak i z powodu działań rządu wprost zakazujących szeregu działalności.
- Osoby i firmy, które nie ze swojej winy nie mogą normalnie pracować, wymagają wsparcia. Niestety ostatnie tygodnie rząd zmarnował tworząc coraz bardziej skomplikowane przepisy tzw. tarczy antykryzysowej – skorzystanie z instrumentów w niej zawartych wymaga rozpatrzenia przez ZUS i urzędy pracy, których działanie jest zakłócone przez skutki koronawirusa, kilku milionów wniosków w ekspresowym tempie.
- Jako FOR już w marcu proponowaliśmy, by teraz skupić się na pomocy dla poszkodowanych firm i osób, a rozliczenia zostawić na później. Dlatego chcieliśmy, by firmy mogły odroczyć podatki i składki, a osoby pozbawione dochodów mogły otrzymać czasowe świadczenia. Dla firm i osób najbardziej dotkniętych kryzysem pomoc byłaby bezzwrotna, reszta po zakończeniu pandemii miałyby ją stopniowo zwracać. Takie podejście ma dwie zalety. Po pierwsze, odsunięcie oceny w czasie usprawnia przyznanie wsparcia, a po drugie, po fakcie lepiej będzie można ocenić, kto poniósł w wyniku pandemii największe straty i na tych firmach i osobach skoncentrować wsparcie.
- Ogłoszony przez Mateusza Morawieckiego program tarczy finansowej w kwocie 100 mld zł idzie w kierunku proponowanym przez FOR: teraz pomoc, rozliczenie później. Choć wciąż brakuje szczegółów, to dopracowania wymagają dwie kwestie:
 - Warunek spadku przychodów o 25% w jednym miesiącu będzie stanowił dla wielu firm pułapkę – wystawiać faktury w nadziei, że klient zapłaci, czy nie wystawiać i wystąpić o pomoc? Dlatego jako FOR proponowaliśmy, by taka ocena odbywała się po fakcie i nie na podstawie jednego miesiąca, a dłuższego okresu, np. roku.
 - Tarcza finansowa ulży firmom, ale wciąż niepotrzebnie skomplikowane pozostaje wsparcie dla osób na umowach cywilnoprawnych i samozatrudnionych. Tutaj również zamiast teraz stosować problematyczne kryterium miesięcznych przychodów lepiej jako punkt odniesienia przyjąć cały rok, a moment weryfikacji przenieść na rozliczenie PIT w kwietniu 2021 roku. Dla tych, których dochody najbardziej spadną, pomoc byłaby bezzwrotna, pozostali spłaciliby całość bądź część otrzymanych świadczeń, rozliczając PIT.

Potrzebna jest dobrze zaprojektowana pomoc dla firm i osób dotkniętych pandemią. Z powodu pandemii koronawirusa od marca wiele osób i firm straciło możliwość pracy i zarabiania na życie, zarówno na skutek reakcji coraz ostrożniejszych konsumentów, jak i z powodu działań rządu wprost zakazujących szeregu działalności. Wsparcie dla takich osób i firm jest logiczne –

nie uważamy, że w Polsce jest np. strukturalnie za dużo kin, teatrów czy restauracji i powinny one upaść, a ich pracownicy znaleźć nowe zajęcie. Zatrzymanie działalności takich przedsiębiorstw nastąpiło nie z ich winy i jest przejściowe, dlatego w interesie wszystkich jest, by po zakończeniu pandemii mogły one z powrotem normalnie działać. Pozwoli to na szybsze odbicie gospodarki po pandemii. Jeżeli jednak pandemia utrzyma się nie przez kilka miesięcy, a np. przez dwa lata, podejście to będziemy musieli zweryfikować.

Rządy na całym świecie przygotowują programy pomocowe, niestety polski rząd zmarnował ostatnie tygodnie, tworząc coraz bardziej skomplikowane przepisy tzw. tarczy antykryzysowej. Skomplikowane kryteria stanowią pułapkę, bo polski system podatkowy należy do najbardziej skomplikowanych i czasochłonnych w UE (tylko w Bułgarii rozliczanie podatków i składek jest bardziej czasochłonne niż w Polsce). W sytuacji, gdy kontakty na linii obywatel-administracja są ograniczone z powodu pandemii, perspektywa rozpatrywania przez ZUS i urzędy pracy kilku milionów wniosków (prawie 2 mln wniosków o zwolnienie z ZUS, 1-2 mln wniosków o postojowe dla samozatrudnionych i osób na umowach cywilnoprawnych, 250 tys. wniosków o dofinansowanie dla samozatrudnionych, co najmniej kilkanaście tysięcy wniosków o dofinansowanie miejsc pracy w większych firmach) przekreślała cały program. O tym, jak przeciążone mogą być urzędy, najlepiej świadczy intensywność, z jaką ludzie zaczęli wyszukiwać te tematy w Google.

Źródło: Google trends, szacunki za kwiecień na podstawie pierwszych 7 dni

Jako FOR już w marcu proponowaliśmy rezygnację ze skomplikowanych wniosków i wątpliwych kryteriów oraz przesunięcie weryfikacji pomocy na później. Poza uznaniowym podziałem firm

według wielkości w tzw. Tarczy 1.0, szczególnie wątpliwości budzi proponowane przez rząd kryterium spadku przychodów w jednym miesiącu. Dla wielu firm i osób pracujących na umowach cywilnoprawnych takie kryterium tworzyło dylemat: wystawiać faktury w nadziei, że klient zapłaci, czy nie wystawiać i wystąpić o pomoc? Innym problemem jest sezonowość wielu branż, w związku z którą regularnie każdego roku ich przychody z miesiąca na miesiąc podlegają fluktuacjom. Takie firmy mogą doświadczyć spadku przychodów w porównaniu z poprzednim miesiącem, ale to nie oznacza, że ten rok będzie dla nich gorszy od poprzedniego.

Dlatego sugerowaliśmy, by weryfikację pomocy przesunąć na później, a jako kryterium udzielenia wsparcia wybrać pogorszenie sytuacji firmy w skali dłuższego okresu – np. roku. O pomoc mógłby wystąpić każdy i dopiero na podstawie danych za cały rok stwierdzano by, czy wsparcie musi zostać stopniowo zwrócone, czy nie. W przypadku osób fizycznych dobrym momentem rozliczenia byłby PIT za 2020 rok (kwiecień 2021), w przypadku firm takie rozliczenie można by było zrobić już na podstawie okresu od października 2019 roku do września 2020, czyli jeszcze w tym roku budżetowym (więcej o propozycjach FOR [tutaj](#)).

Założenia nowo ogłoszonej rządowej tarczy finansowej idą w dobrym kierunku. Co prawda z opóźnieniem, ale jednak rząd wreszcie zaczął dostrzegać problem uciekającego czasu i w założeniach tarczy finansowej deklaruje szybkie udzielanie pożyczek, a dopiero potem weryfikację, w jakim stopniu będą one umarzane. To dobry kierunek działania, choć kluczowe będą szczegóły kryteriów – nawet jeśli będą one weryfikowane *ex post*, to istotne jest, by już teraz były jasno zakomunikowane. Błędem natomiast jest utrzymanie kryterium spadku przychodów w jednym miesiącu o 25% – to kryterium też powinno być weryfikowane *ex post* i dotyczyć dłuższego okresu.

Uproszczenia wymaga też pomoc dla osób samozatrudnionych i na umowach cywilnoprawnych. Tarcza finansowa ma szansę rozwiązać część problemów pracodawców, tym samym chroniąc osoby pracujące na etatach. Uproszczenia jednak wciąż wymaga postojowe dla samozatrudnionych i umów cywilnoprawnych. Już złożone wnioski można rozpatrzyć, automatycznie zmieniając jednorazowe świadczenie na trzymiesięczne, natomiast dla nowych wniosków zastosować uproszczone podejście. Także tutaj punktem wyjścia powinny być propozycje FOR – teraz przyznanie pomocy na podstawie oświadczeń i rozliczenie jej dopiero wraz z PIT za 2020 rok w taki sposób, by dla osób najbardziej dotkniętych skutkami pandemii pomoc była bezzwrotna.

Forum Obywatelskiego Rozwoju

FOR zostało założone w 2007 roku przez prof. Leszka Balcerowicza, aby skutecznie chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym. Naszym celem jest zmiana świadomości Polaków oraz obowiązującego i planowanego prawa w kierunku wolnościowym.

FOR realizuje swoje cele poprzez organizację debat oraz publikację raportów i analiz podejmujących ważne tematy społeczno-gospodarcze, a w szczególności: stan finansów publicznych, sytuację na rynku pracy, wolność gospodarczą, wymiar sprawiedliwości i tworzenie prawa. Z inicjatywy FOR w centrum Warszawy i w Internecie został uruchomiony licznik długu publicznego, który zwraca uwagę na problem rosnącego zadłużenia państwa. Działania FOR to także projekty z zakresu edukacji ekonomicznej oraz udział w kampaniach na rzecz zwiększania frekwencji wyborczej.

Wspieraj nas!

Zdrowy rozsądek oraz wolnościowy punkt widzenia nie obronią się same. Potrzebują zaplanowanego, wytężonego, skutecznego wysiłku oraz Twojego wsparcia.

Jeśli jest Ci bliski porządek społeczny szanujący wolność i obawiasz się nierozsądnych decyzji polityków udających na Twój koszt Świętych Mikołajów, wesprzyj finansowo nasze działania.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

W sprawie darowizn, możesz się skontaktować:

Patrycja Satora, dyrektor ds. rozwoju FOR

Tel. 500 494 173

patrycja.satora@for.org.pl

Już dziś pomóż nam chronić wolność - obdarz nas swoim wsparciem i zaufaniem.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

KONTAKT DO AUTORÓW

dr Aleksander Łaszek

Główny Ekonomista

e-mail: aleksander.laszek@for.org.pl

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju – FOR

ul. Ignacego Krasickiego 9A · 02-628 Warszawa · tel. +48 22 628 85 11

e-mail: info@for.org.pl · www.for.org.pl

[f](https://www.facebook.com/FundacjaFOR)/FundacjaFOR · [t](https://twitter.com/FundacjaFOR)@FundacjaFOR